

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

АРСІРІЙ РУСЛАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 342.56.342.98

**ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, старший дослідник

Іванищук Андрій Анатолійович,

Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ,
професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Мосьондз Сергій Олександрович,

Університет сучасних знань,

проректор з навчальної та наукової роботи

кандидат юридичних наук, доцент

Орловська Ірина Григорівна,

Федерація профспілок України,

правовий інспектор праці відділу правової інспекції

праці департаменту правового захисту

Захист відбудеться «17» грудня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «15» листопада 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Україна рухається в напрямку Європейської спільноти, в якій забезпечення та захист прав і свобод людини і громадянина ставляться на перше місце. На жаль, суб'єктами порушення прав і свобод громадян часто є саме суб'єкти владних повноважень. Такі явища є об'єктивними, адже, будь-яка влада складається з реальних людей. У будь-якій державі, якщо цьому не запобігати, чиновники швидко забувають про свій обов'язок служити народу і починають задовольняти свої приватні інтереси, інтереси своїх керівників всупереч публічному інтересу. Такі об'єктивні реалії суспільного життя існують у будь-якій державі в будь-який період існування.

Для того, щоб цьому запобігти світова спільнота винайшла універсальний винахід – адміністративне судочинство. Із запізненням майже на століття від розвинутих європейських держав в 2005 році адміністративні суди розпочали своє існування в Україні. На жаль, вони переживають період непростого становлення, одразу після утворення перших адміністративних судів вищі посадові особи держави почали робити спроби контролювати суддів адміністративних судів. Такі намагання не припинялись, не дивлячись на регулярні зміни персоналій органів вищих органів виконавчої влади. Існуючі проблеми в системі адміністративного судочинства необхідно вирішувати, в тому числі за допомогою організаційно-правових заходів, які дають змогу здійснювати захист суддів адміністративних судів від тиску високопосадовців, спрощують надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, створюють належні умови для здійснення судочинства.

Результат таких системних викликів наглядно показує соціологічне дослідження Центру Разумкова, в якому недовіра до судової системи складає 75 %, а за результатами власного соціологічного дослідження довіра до адміністративних судів не перевищує 41 % (Додаток Б до дисертації), що є неприпустимим.

Тому необхідним є комплекс заходів щодо подолання проблем, які знижують ефективність діяльності судів в Україні, а отже і рівень довіри до них суспільства. Серед таких заходів вагоме місце займає якісне інформаційно-правове забезпечення, без якого сучасний адміністративний суд взагалі не може функціонувати. Адже в умовах сьогодення інформатизація суспільства здійснюється в усіх сферах та на усіх рівнях діяльності публічної адміністрації. Якісне інформаційне забезпечення підвищує ефективність діяльності судової влади. Проте інформаційно-правові норми у цій сфері є недостатньо розвиненими, вони часто вступають у протиріччя між собою, а надання електронних судово-адміністративних послуг та державний сервіс «Електронний суд» в цілому переживають період початкового непростого становлення.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Комплексно систему функціонування судової влади на основі норм адміністративного права розкрив

А. Іванищук¹, М. Савюк присвятила свої праці з'ясуванню адміністративно-правових засад інформаційного суспільства в цілому², Ю. Юрченко розкрила питання адміністративно-правового регулювання діяльності адміністративних судів³, В. Куценко присвятив свої праці проблемі інформаційного забезпечення адміністративних судів Державною судовою адміністрацією⁴.

Окрім того, до проблеми змісту інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні зверталися такі вчені, як: В. Авер'янов, А. Акуленко, К. Бабенко, О. Бандурка, О. Баринцев, В. Бевзенко, К. Беляков, Ю. Битяк, Є. Болотіна, В. Брижко, О. Вдовіна, О. Воронов, В. Гавловський, В. Галуцько, В. Гаращук, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, М. Дамірчиєв, О. Данильян, О. Денисюк, П. Діхтієвський, О. Джафарова, В. Єльцов, С. Єсімов, В. Заросило, Р. Калюжний, Н. Квасневська, О. Кобзар, М. Ковальчук, В. Ковальська, І. Коліушко, Т. Коломoeць, В. Колпаков, А. Комзюк, В. Копилов, О. Корчинський, Т. Кравцова, С. Кузніченко, О. Кузьменко, Р. Куйбіда, Н. Кушакова-Костицька, А. Манжула, З. Маркус, Р. Мельник, Л. Миськів, С. Мосьондз, Н. Мороз, О. Музичук, А. Новицький, І. Орловська, О. Пасенюк, А. Паскар, В. Пчелін, О. Рябченко, О. Синявська, Є. Соболь, Р. Станік, С. Стеценко, В. Сурник, Р. Тарасенко, М. Тищенко, Є. Фурманчук, Є. Харитонов, О. Харитонova, В. Цимбалюк, М. Цьвок, К. Чижмарь, К. Чилінгарян, О. Шамрай, Р. Шаповал, М. Швець, Ю. Шемшученко, І. Шруб, О. Якуба та інші. Проте вони не зосереджували свої наукові пошуки на проблемі компаративістичної характеристики у цій сфері.

Отже, незадоволеність громадян діяльністю адміністративних судів, недостатній рівень забезпечення їх незалежності та ефективності інформаційно-правового забезпечення, початковий рівень надання електронних судово-адміністративних послуг та знаходження на початковому етапі розвитку державного сервісу «Електронний суд», а також наявність у цій сфері значних законодавчих прогалин обґрунтовують актуальність аналізованого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертаційного дослідження узгоджується з положеннями: Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про національну програму інформатизації», Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р., Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затверджених Постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого постановою Верховної

¹ Іванищук А. Адміністративно-правове регулювання діяльності судової гілки влади: теорія і практика: монографія. Київ: Ун-т "Україна", 2014. 356 с.

² Савюк М. Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 18 с.

³ Юрченко Ю. Адміністративно-правове регулювання діяльності адміністративних судів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2013. 16 с.

⁴ Куценко В. Адміністративно-правовий статус Державної судової адміністрації України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 19 с.

Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII, Стратегічного плану розвитку судової влади України на 2013-2015 роки, затвердженого Радою суддів України 21 січня 2012 р., Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. Дисертацію виконано відповідно до планів науково-дослідницьких робіт Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495), «Адміністративно-правове забезпечення розвитку судової влади в Україні» (номер державної реєстрації 0117U004649).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретико-методологічних засад, нормативно-правових актів та інших джерел в аналізованій сфері розв'язати наукове завдання щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Відповідно до поставленої мети в роботі заплановано вирішити такі *завдання*:

- розкрити зміст інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні;
- з'ясувати сутність принципів інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні;
- визначити роль інформаційно-правових норм у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні;
- розкрити адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин, які приймають участь в інформатизації судової влади України;
- з'ясувати зміст інформаційно-правових відносин у сфері діяльності адміністративних судів в Україні;
- розкрити інструментарій публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні;
- охарактеризувати і узагальнити зарубіжний досвід інформатизації адміністративних судів;
- визначити напрями інформаційно-правового упровадження нових технологій в адміністративне судочинство України та сформулювати конкретні пропозиції щодо удосконалення законодавства.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Предмет дослідження – інформаційно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання.

Діалектичний метод дав можливість здійснити доктринальний аналіз інформаційно-правового забезпечення адміністративних судів в Україні (підрозділи 1.1, 1.2, 2.3). Метод *метафізики* було використано для виявлення

проблемних публічно-правових відносин у сфері інформатизації судової влади та формування шляхів вирішення даних проблем (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). *Системно-структурний* метод застосовувався для структуризації та узагальнення проаналізованої інформації в усіх підрозділах дисертаційного дослідження (розділи 1–3). Методи *аналізу* і *синтезу* використовувалися для аналізу різних точок зору науковців та виявлення на основі такого аналізу найбільш ефективних інструментів інформатизації адміністративних судів (розділи 1-2); метод *дедукції* – при здійсненні аналізу загальноприйнятих правових явищ та їх систематизації від загального до окремого (підрозділи 1.2, розділ 2). *Формально-догматичний* метод забезпечив можливість порівняльного аналізу вітчизняного та зарубіжного законодавства (підрозділ 3.1). Методи *порівняльного правознавства* та *порівняльного законодавства* забезпечили виявлення, аналіз та формування пропозицій щодо впровадження позитивного зарубіжного досвіду у сфері інформатизації судової влади у вітчизняне законодавство (розділ 3).

Емпіричну основу дослідження становить узагальнена практика управлінської діяльності органів суддівського врядування у сфері інформатизації адміністративних судів в Україні, зокрема органів Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України), Вищої ради правосуддя, Державного підприємства «Інформаційні судові системи», публіцистичні, довідкові видання та статистичні матеріали, які стосуються судової гілки влади в цілому, а також результати соціологічного опитування 896 респондентів.

Наукова новизна отриманих результатів аргументується тим, що дисертація є одним із перших монографічних досліджень, присвячених розв'язанню наукового завдання щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. У результаті проведеного дослідження автором сформовано низку висновків, рекомендацій і пропозицій, відмінних від раніше одержаних результатів, зокрема:

уперше:

– визначено, що інформаційно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні – це процес отримання, обробки, аналізу, зберігання та накопичення інформації, що здійснюється судовою публічною адміністрацією на основі норм інформаційного права з метою належного і своєчасного здійснення адміністративного судочинства, а також надання фізичним і юридичним особам своєчасних і якісних інформаційних послуг в системі адміністративного правосуддя;

– виявлено й описано, що принцип забезпечення соціального процесу у сфері інформатизації адміністративних судів є провідною технічною засадою забезпечення незалежності суддів, підвищення ефективності діяльності адміністративних судів, зручності для учасників адміністративного процесу;

– доведено, що єдина інформаційна технічна система (ЄІТС) є ключовим інструментом інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів, яка за критерієм юридичної формалізації, системності технічних можливостей та захищеності від сторонніх втручань відіграє провідну роль для підвищення ефективності функціонування адміністративних судів в Україні;

удосконалено:

– наукові положення щодо змісту інформаційно-правових відносин у сфері інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні, які пропонується розуміти як складну взаємодію посадових осіб та установ судової влади (Вища рада правосуддя, Державна судова адміністрація) адміністративних судів, апарату суду і суддів адміністративних судів із учасниками адміністративного процесу, в якому учасники цих відносин наділяються різним рівнем правової публічної компетенції (вертикально-владної і горизонтально-сервісної);

– законодавство щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні, зокрема шляхом розроблення пропозицій стосовно змін та доповнень до ст. 18 Кодексу адміністративного судочинства України щодо приведення її у відповідність із Законом України «Про електронні довірчі послуги», який регулює ідентифікацію сторін замість Закону України «Про електронний цифровий підпис»;

отримали подальшого розвитку:

– наукові положення щодо класифікації системи джерел інформаційного права, які за рівнем ієрархії та спеціалізації поділяються на Конституцію та інші загальні закони, спеціальні підзаконні нормативні акти та спеціальні підзаконні акти, які безпосередньо стосуються судової влади;

– наукові положення щодо адміністративно-правового статусу суб'єктів, які приймають участь в інформаційно-правовому забезпеченні діяльності адміністративних судів, в результаті чого доведено, що вони за своїм призначенням поділяються на публічних суб'єктів нормотворчої та контрольної діяльності (Вища рада правосуддя), загальної забезпечувальної компетенції (Державна судова адміністрація) та спеціальної забезпечувальної діяльності у сфері інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів (Державне підприємство «Інформаційні судові системи»);

– наукові положення щодо компаративістичної характеристики зарубіжного досвіду щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності судів, які за результатами впровадження електронного суду можна поділити на три види: 1) держави в яких повністю впроваджена система електронного суду без паперового контенту (Сінгапур, Фінляндія); 2) держави в яких електронні документи домінують в судовій системі (Великобританія, Норвегія, Федеративна Республіка Німеччина); 3) держави, які знаходяться на початковому етапі у цій сфері (Литва, Україна).

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розроблення питань щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів підвищило ефективність діяльності апарату адміністративних судів (акт впровадження Окружного адміністративного суду м. Києва);

– *навчальному процесі* – матеріали дисертації використані під час підготовки навчальних матеріалів з дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на чотирьох науково-практичних конференціях: «Актуальні питання взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів публічного адміністрування у напрямку розвитку правової системи України» (м. Київ, 7–8 вересня 2018 р.); «Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 12–13 квітня 2019 р.); «Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 23–24 серпня 2019 р.); «Адміністративно-правові науки: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 28 жовтня 2019 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 211 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 185 найменувань на 18 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; конкретизовано шляхи та форми їх упровадження і апробацію матеріалів дисертації; наведено структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1. «Теоретико-правові засади інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» містить три підрозділи, які присвячено розкриттю правових основ інформаційно-правового забезпечення адміністративних судів в Україні.

У *підрозділі 1.1 «Зміст інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні»* розкрито внутрішні та зовнішні чинники аналізованої сфери.

Узагальнено, що інформаційно-правове забезпечення адміністративних судів в Україні, як засіб публічного адміністрування, здійснюється загальними і спеціальними суб'єктами публічної адміністрації для комфортного і своєчасного забезпечення суддів адміністративних судів усією необхідною інформацією для здійснення адміністративного судочинства, що забезпечує незалежність суддів адміністративних судів, а фізичним і юридичним особам забезпечує отримання

своєчасних і якісних інформаційних послуг в системі адміністративного судочинства.

До першочергових заходів інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні віднесено:

1) розробку концепції (на основі потреб суспільства та судів), що поєднує взвемодіючі заходи нормотворення, фінансового, матеріального та програмного забезпечення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи;

2) ревізію та модернізацію засобів інформатизації (комп'ютерної та оргтехніки, серверного обладнання) з урахуванням наявного в системі ресурсу та рівня розвитку сучасної техніки;

3) модернізацію комп'ютерної програми «Діловодство спеціалізованого суду» на основі сучасного програмного забезпечення з урахуванням існуючих проблем, а також створення системи супроводження автоматизованої системи документообігу або навчання персоналу для цієї мети;

4) підготовку кадрів для роботи з Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою;

5) побудову системи взаємодії адміністратора та ІТ відділів адміністративних судів з метою безперебійного адміністрування локальних та корпоративних комп'ютерних мереж;

6) створення комплексної (багаторівневої) системи захисту та збереження електронної інформації адміністративних судів;

7) придбання ліцензійного програмного забезпечення та організацію його супроводження за змішаним принципом фінансування (централізованим та децентралізованим);

8) організацію взаємодії та трансферу електронних документів між системами електронного документообігу інших гілок влади, у тому числі доступ до електронних реєстрів та баз законодавства.

Підрозділ 1.2 «Принципи інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» присвячений виявленню, аналізу та опису основоположних чинників аналізованої проблематики.

Доведено, що основоположними засадами інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні є: принцип забезпечення соціального захисту суддів в процесі інформатизації адміністративних судів, щоб його впровадження призводило до підвищення незалежності суддів адміністративних судів, зручності звернення до адміністративних судів приватних осіб; принцип інформатизації усіх сфер забезпечення діяльності адміністративних судів – відповідно до якого усі суб'єкти, причетні до забезпечення діяльності адміністративних судів та проведення судового процесу, повинні застосовувати та вміти користуватися сучасними технічними засобами, а приватні особи могли б отримати необхідні консультації від працівників апарату суду; принцип ефективного і захищеного оцифрування інформації (принцип діджиталізації) – переведення інформації (паперової, звукової, відео-) в цифрову форму.

Принцип поступової відмови від паперових носіїв інформації в системі адміністративних судів – учасники адміністративного судочинства повинні подавати позовні заяви та інші документи тільки в електронному вигляді; отримання повідомлень про хід судового процесу в електронному вигляді. Принцип фіксування судового процесу за допомогою сертифікованих технічних засобів – проведення кожного судового засідання повинно фіксуватися за допомогою аудіо- та відео- запису, а також транслюватися на офіційних веб-порталах судової влади. Принцип ведення судового архіву за допомогою серверної бази даних – збереження всієї інформації про здійснення судової діяльності має бути в спеціально обладнаних серверних базах даних.

У підрозділі 1.3 «Інформаційно-правові норми у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» розкрито юридичну природу загальнообов'язкових правил поведінки інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Підкреслюється, що в Україні існує численна кількість нормативно-правових актів, які регулюють питання інформатизації судів, які у сукупності не тільки складають певну систему, однак об'єктивно є вираженням норм права у цій сфері.

Тим самим, інформаційно-правові норми у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні мають своїм зовнішнім виразом систему джерел інформаційного права, які за рівнем ієрархії та спеціалізації поділено на:

1. Конституцію та інші загальні закони, зокрема, закони України – Про судоустрій та статус суддів, Про вищу раду правосуддя, Про інформацію, Про Концепцію Національної програми інформатизації, Про Національну програму інформатизації, Про електронні документи та електронний документообіг, Про електронний цифровий підпис, Про Національну систему конфіденційного зв'язку, норми яких регулюють широке коло питань, зокрема й правові аспекти інформаційного забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

2. Спеціальні підзаконні нормативні акти щодо впровадження інформаційних технологій, які використовуються в судовій системі, до яких у першу чергу відносяться постанови Кабінету Міністрів України, якими затверджено: Порядок проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів) від 25 липня 2002 р. № 1048, Порядок акредитації центру сертифікації ключів від 13 липня 2004 р. № 903; Положення про центральний засвідчувальний орган від 28 жовтня 2004 р. № 1451; Порядок застосування електронного цифрового підпису від 28 жовтня 2004 р. № 1452.

3. Спеціальні підзаконні акти, які безпосередньо стосуються судової влади. Вони затверджуються Вищою радою правосуддя, Радою Судів України, Державною судовою адміністрацією та Кабінетом Міністрів України, серед яких виділено: Концепцію галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції та інших установ судової системи (постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2001 р. № 1702), яка забезпечила початок функціонування Єдиної судової інформаційної системи та веб-порталу «Судова влада України»;

Програму інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи (Рішення Ради суддів України від 2 квітня 2004 р. № 22); Положення про автоматизовану систему документообігу суду (Рішення Ради суддів України від 26 листопада 2010 р. № 30; наказ Державної судової адміністрації Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд» у місцевих та апеляційних судах від 22 грудня 2018 р. № 628).

Звертається увага, що саме спеціальні підзаконні адміністративні акти, які безпосередньо стосуються судової влади, здійснюють найбільший вплив на забезпечення інформатизації діяльності адміністративних судів. У той же час, пропонується врегулювати на законодавчому рівні питання упорядкування та підвищення ефективності інформаційної взаємодії судів з громадянами й організаціями за допомогою спеціальних інформаційно-довідкових служб, до завдань яких запропоновано віднести реалізацію функцій з інформаційного обслуговування громадян, що звертаються до суду особисто чи за допомогою використання сучасних інформаційних технологій (факс, електронна пошта, Інтернет, смс повідомлення).

Розділ 2 «Механізм інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких розкрито правову динаміку інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Підрозділ 2.1 «Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування, які приймають участь в інформаційно-правовому забезпеченні адміністративних судів в Україні» присвячено адміністративним правам та обов'язкам посадових осіб, що приймають участь в інформатизації адміністративних судів.

Адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин, які приймають участь в інформаційно-правовому забезпеченні діяльності адміністративних судів, по праву викликає науковий інтерес, адже його визначення і вдале закріплення у нормативних актах безпосередньо впливає на ефективність впровадження інформаційних технологій у правозастосовну діяльність адміністративних судів і, як наслідок, на доступність, дотримання строків та якість адміністративного судочинства.

Доведено, що адміністративно-правовий статус Вищої ради правосуддя у сфері інформаційно-правових відносин як суб'єкта, що приймає участь в інформатизації судової влади України, виявляється в сукупності завдань та наділенні її правами щодо ініціювання видання нормативно-правових актів та контролю за їх виконанням стосовно підвищення ефективності діяльності суддів адміністративних судів, публічного контролю та здійснення ними своєчасного справедливого та незалежного правосуддя завдяки впровадженню і функціонуванню нових інформаційних систем та електронного адміністративного суду в цілому.

Розкрито адміністративно-правовий статус Державної судової адміністрації у сфері інформаційно-правових відносин як провідного суб'єкта, що забезпечує інформатизацію адміністративних судів, спрямований на забезпечення прозорого,

своєчасного та справедливого адміністративного судочинства та виявляється у публічних правах та юридичних обов'язках, пов'язаних із забезпеченням новітніми інформаційними технологіями суддів адміністративних судів, апарату адміністративних судів та учасників адміністративного процесу, які користуються послугами електронного суду. Адміністративно-правовий статус Державного підприємства «Інформаційні судові системи» у сфері інформаційно-правових відносин як суб'єкт, що приймає участь в інформатизації судової влади України виявляється у публічних правах та юридичних обов'язках, що делеговані Державною судовою публічною адміністрацією для надання послуг з новітнього технічного, програмного, серверного забезпечення адміністративних судів України.

Підрозділ 2.2 «Інформаційно-правові відносини у сфері правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» присвячений питанням виникнення, розвитку та припинення правових відносин у сфері інформатизації судової влади.

Визначено, що інформаційно-правові відносини у сфері діяльності адміністративних судів в Україні характеризуються такими рисами: вони виникають, об'єктивно існують в інформаційній сфері адміністрування адміністративних судів та надання адміністративно-судових послуг; врегульовуються нормами інформаційного права; їх суб'єктами є посадові особи Вищої ради правосуддя, Державної судової адміністрації, апарату суду, судді адміністративних суддів, в тому числі, що знаходяться на адміністративних посадах, а також приватні фізичні і юридичні особи, які звернулись до адміністративних судів за захистом від порушень з боку суб'єктів владних повноважень та (або) за наданням адміністративно-судових послуг; їх змістом є система суб'єктивних публічних прав і юридичних обов'язків, коли кожному суб'єктивному публічному праву одного суб'єкта кореспондується юридичний обов'язок іншого суб'єкта відносин і навпаки; виникають в процесі збирання, зберігання, використання і поширення інформації, що має значення для державного управління у сфері судової влади; направлені на певне коло суб'єктів, на яких поширюються норми права, пов'язані із діяльністю у сфері інформатизації адміністративних судів в Україні; сприяють економії часу, державних коштів, а також ефективності праці, прийняттю правильних управлінських рішень в адміністративному судочинстві.

У *підрозділі 2.3 «Інструментарій публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні»* з'ясовано способи, засоби та прийоми впливу за допомогою яких публічна адміністрація здійснює розвиток інформатизації адміністративних судів в Україні.

Нормативні акти, як інструменти публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів, видаються в установленому законом порядку загальними (Кабінетом міністрів України) і спеціальними суб'єктами публічного адміністрування – Радою суддів України, Вищою радою правосуддя, Державною судовою адміністрацією,

суддями адміністративних судів, утворюють нормативні правила і є обов'язковими до виконання усіма адміністративними судами.

Судова система, як незалежна гілка влади, за загальним правилом не підпорядковується Кабінету міністрів України але, враховуючи, що цей загальний суб'єкт публічного адміністрування створює норми права, обов'язкові для громадян, з метою економії при нормотворенні та уніфікації процесів інформатизації в суспільстві загальнообов'язкові норми інкорпорується в загальний інструментарій публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів.

Певна увага була приділена актам-планам, як інструментам публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів, які за своєю юридичною природою є рішеннями індивідуального характеру, що містять перелік певних заходів та строків їх виконання і спрямовані на виникнення, зміну або припинення адміністративно-правових відносин (наприклад, Рішення Ради суддів України, яким було затверджено унікальний план: Стратегію розвитку судової системи в Україні 2015–2020рр.)

Доведено, що акти-дії щодо отримання суб'єктами публічної інформації, її зберігання, аналізу та обробки до моменту прийняття на їх основі судового чи управлінського рішення є інструментами публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів. Вони вчиняються спеціальними суб'єктами публічної адміністрації у межах своєї компетенції на підставі адміністративно-правових норм для вирішення конкретних ситуацій і не спрямовані на виникнення, зміну та припинення адміністративно-правових відносин.

Зроблено висновок, що акти-дії, як інструментарій публічного адміністрування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів – це адміністративна діяльність спеціальної публічної адміністрації, в першу чергу апарату суду, щодо зберігання, обробки та аналізу інформації за допомогою технічних та програмних засобів, покликані створювати умови для прийняття судових та управлінських рішень в системі адміністративних судів.

Поряд із прийнятими в теорії публічного адміністрування інструментами у системі інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів, використовуються специфічні комплексні засоби, які за своєю юридичною природою є схожими із актами-діями, які в силу своєї багатогранності і системності значно виходять за рамки їх змісту та сутності. Адже, публічна адміністрація для функціонування інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів використовує такі інструменти, які за рівнем технічної складності (ємкості) пропонується поділити на: офіційну електронну адресу адміністративних судів; електронний кабінет адміністративних судів; відкриті набори даних адміністративних судів; офіційний веб-портал «Судова влада України»; Єдиний державний реєстр судових рішень; Єдиний державний

реєстр виконавчих документів; автоматизована взаємодія цих порталів з іншими автоматизованими системами.

В останньому випадку модуль взаємодії дав би можливість апарату суду та суддям адміністративних судів отримувати інформацію від інформаційних систем та баз даних, володільцями інформації (держателями) яких є: Державна міграційна служба України; Державна казначейська служба України; Міністерство юстиції України; Міністерство внутрішніх справ України; Генеральна прокуратура України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Національне антикорупційне бюро України; Державна фіскальна служба України; Центральна виборча комісія; Національне агентство з питань електронного урядування та ін.

В цілому доведено, що інструментарій публічного адміністрування публічної адміністрації у сфері забезпечення інформаційно-правових відносин щодо отримання, зберігання, обробки, аналізу інформації та прийняття рішень інформаційно-правового й організаційного характеру в системі адміністративних судів – це зовнішній вираз адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації, який реалізується у межах суворої відповідності визначеної законом компетенції з метою досягнення бажаного для публічного адміністрування результату та прийняття рішень управлінського характеру у сфері інформатизації адміністративних судів в Україні.

Розділ 3 «Удосконалення інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» складається з двох підрозділів, присвячених формуванню змін і доповнень до чинного законодавства на основі позитивного зарубіжного досвіду інформатизації адміністративних судів.

Підрозділ 3.1 «Зарубіжний досвід інформатизації адміністративних судів» присвячений аналізу особливостей інформатизації адміністративних судів в зарубіжних державах.

Доведено, що успіху впровадження електронного суду досягли багато держав, але тільки в одній державі система судочинства повністю відмовилася від паперових носіїв – це Сингапур. При цьому треба відмітити, що це складна система, до системи електронного суду Сингапуру відносяться: система електронної подачі документів; інтегрована електронна система позовів; служба електронного вилучення документів, яка дозволяє юридичним фірмам в режимі он-лайн шукати і переглядати документи, що надійшли до суду у справі; електронна інформаційна служба, котра дає можливість дізнаватися про всі процесуальні дії суду в режимі реального часу.

Значних успіхів у сфері інформаційно-правового забезпечення судової влади досягла Великобританія, яка ще з 80-х рр. минулого століття поступово вводить в практику елементи електронного судочинства. У рамках так званої «цифрової реформи» в судовій системі країни учасники процесу мають можливість брати участь у засіданнях дистанційно, за допомогою онлайн-зв'язку. Здійснюється реалізація програми реформування системи правосуддя під назвою «Swift and Sure Justice», в основі якої лежить максимальна діджиталізація судового процесу або віддалене засідання суду в режимі телеконференції.

Зокрема, реформа дозволяє учасникам процесу брати участь в судових засіданнях за допомогою відеозв'язку.

Крім того, у Великій Британії планується впровадження судового мобільного додатку під назвою ICourt, за допомогою якого можна буде завантажити судову форму заяви та заповнити її. Потім, згідно з Е-правилами судочинства, відповідач повинен завантажити свої докази. Після чого система ICourt винесе автоматичне попереднє рішення. Якщо воно не задовільнить сторони, то ICourt призначає он-лайн конференцію з суддею, який працює в ICourt та проведе слухання у себе вдома по Skype. Вчені Великої Британії звертають увагу, що існує проблема підготовки суддів до майбутніх технологічних змін. Адже використання ІТ-технологій скорочує час на судовий процес, судові витрати на поїздки та збір судового мита.

Позитивних успіхів у сфері використання інформаційних технологій досягнуто у Литві, де паралельно існують як електронні, так і звичайні паперові судові справи. Якщо електронні докази завірені електронним підписом, вони вважаються оригінальними. В інакшому випадку паперові докази переводяться в електронний формат. Проте, усе це є добровільною справою. Кожен може зареєструватись на порталі електронних судових послуг або вимагати прийняти від себе паперовий документ. Усе це призвело до того, що електронною формою судочинства користується всього 14 000 осіб, що навіть для такої невеликої країни складає менше одного відсотка від загальної кількості учасників судового процесу.

Цікавим є досвід Норвегії, в якій діє електронний портал судової влади як закрита система, що дозволяє суддям та іншим посадовим особам не використовувати електронний цифровий підпис.

Звертається увага, що навіть у розвинутих правових державах упровадження системи функціонування системи електронного правосуддя має певні недоліки та вимагає значного часу. На прикладі Федеративної Республіки Німеччина доводиться, що створити єдиний електронний суд для всієї системи правосуддя не вдається. Адже у цій країні, взаємодоповнюючи один одного, а інколи і паралельно, діють: електронна судова скринька (EGVP) як уніфікована платформа, що використовується німецькими судами та іншими органами державної влади для захищеної передачі повідомлень через транспортний протокол комп'ютерного інтерфейсу (OSCI); електронний зв'язок між прокуратурами та судами (ЄГВП), що регулюється законом про сприяння електронним правовим операціям (2013 р.), що уточнюється положенням міністерства юстиції про електронне регулювання правового руху (ERVV) 2017 р. Вагому роль у відмові від паперового документообігу відіграє закон про запровадження електронних актів у судовій владі 2017 р. Головним викликом у цій сфері стало паралельне існування програмного забезпечення судової влади EGVP, що використовується судами і органами прокуратури та функціонуванням програмного забезпечення електронної скриньки асоціації адвокатів (beA).

Виявлено, що до лідерів у використанні технологій безпаперового документообігу в судочинстві слід віднести Фінляндію. Вже понад 15 років

інтегрована інформаційна система судових і правоохоронних органів обслуговує усю без винятку судову гілку. Результатом роботи системи є запровадження повністю електронного документообігу.

Підрозділ 3.2 «Удосконалення законодавства щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні» присвячено проблемам підвищення ефективності функціонування інформаційних технологій в адміністративних судах України.

Зроблено висновки, що до питань впровадження нових інформаційних технологій в адміністративне судочинство України: 1) існує нагальна потреба впровадження системи правових і організаційних заходів щодо «цифровізації» документообігу: а) по можливості продукування виключно електронних документів; б) поступове, але рішуче, переведення у цифрову форму усіх документів, які поступають в матеріальній формі; в) дотримання балансу між правами фізичних осіб на вибір форми спілкування з державними органами та зручністю електронного обігу; г) покладання основних витрат на державу та юридичних осіб, заохочення фізичних осіб, що долучаються до «цифровізації» документообігу, надання переваг працівникам, що опанували цифрові процедури; д) спрощення отримання та використання електронних довірчих послуг, зокрема, цифрового підпису; е) широка просвітницька робота та навчання користувачів; 2) забезпечення суддів та відвідувачів адміністративних судів захищеним доступом до комп'ютерних систем із забезпеченням контролю та розмежування доступу до матеріалів електронних адміністративних справ за призначенням. Створення необхідної кількості робочих місць (стаціонарних та мобільних) в кабінетах суддів, в залах судових засідань, канцелярії, архівних кімнатах тощо; 3) удосконалення системи внесення, зберігання та спрощення пошуку документів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (ЄСІТС); 4) налагодження надійного і юридично-легального зв'язку канцелярії суду з учасниками адміністративного судочинства; 5) забезпечення можливості учасникам судового процесу слідкувати за ходом розгляду справи за допомогою дистанційних засобів (якщо засідання не є закритим); 6) забезпечення автоматичного повного запису судових процесів та трансляція їх в режимі онлайн на офіційному веб-порталі судової влади і зберігання таких записів протягом року після вступу судового рішення в законну силу; 7) удосконалення програмного забезпечення та впровадження комп'ютеризованої системи управління справами в судах та інформаційної системи управління; 8) забезпечення передачі інформації про поточний рух справ в судах через портал Судової влади, сайти судів, єдиний кол-центр, інші сучасні засоби комунікації та забезпечення більшої відкритості адміністративного суду через зв'язок із громадськістю в межах діючих норм адміністративного процесу; 9) забезпечення за допомогою інформаційних технологій безперервної юридичної і технічної освіти в системі адміністративних судів України.

Розроблено пропозиції щодо змін і доповнень до деяких статей Кодексу адміністративного судочинства України, які забезпечують інформатизацію адміністративних судів, а саме до: ст. 11 стосовно втілення авторської концепції

відкритості інформації щодо справ, ст. 229 щодо фіксування судового засідання технічними засобами, ст. 31 стосовно визначення інформаційними засобами судді, а в разі колегіального розгляду – судді-доповідача – для розгляду конкретної справи.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі теорії інформаційного права, чинного законодавства, досягнень адміністративної діяльності публічної адміністрації наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні, викладено найбільш важливі наукові результати, що мають істотне значення для науки адміністративного права. Основні з них такі:

1. Доведено, що складовими змісту інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні є: інформаційно-правові норми, які врегульовують найбільш важливі суспільні відносини у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні; інформаційно-правові відносини, які забезпечують діяльність адміністративних судів в Україні; адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин; принципи діяльності суб'єктів інформаційно-правових відносин; публічне адміністрування у сфері забезпечення інформаційно-правових відносин; інструментарій публічного адміністрування публічної адміністрації у сфері забезпечення інформаційно-правових відносин щодо отримання, зберігання, обробки, аналізу інформації і прийняття рішень інформаційно-правового та організаційного характеру в системі адміністративних судів; питання впровадження нових інформаційних технологій в адміністративне судочинство України є основним допоміжним чинником у її ефективному функціонуванні.

2. Виявлено і описано, що принципи інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні – це основоположні, вихідні положення, які об'єктивно функціонують під час впровадження та функціонування інформаційної системи адміністративних судів щодо обладнання їх необхідними технічними засобами, перенесенням інформації до спеціально-обладнаних серверних баз даних та заміни людської праці в усіх можливих сферах забезпечення функціонування судової системи, вищим проявом яких є електронний суд.

3. Сформовано, що норма інформаційного права у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні – це загальнообов'язкове правило поведінки, встановлене законами та деталізоване нормативними актами суб'єктів публічного адміністрування щодо створення ефективних інформаційних умов для функціонування адміністративних судів, технічного забезпечення недоторканності суддів, незалежності судів, надання якісних своєчасних судово-адміністративних послуг в системі адміністративних судів.

4. Визначено, що адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин – це система юридичних елементів, яка складається із

сукупності публічних інформаційних обов'язків та прав суб'єктів публічної адміністрації (Вищої ради правосуддя, Державної судової адміністрації, Державного підприємства «Інформаційні судові системи» та загалом судів), що надається їм з метою забезпечення інформатизації та технологізації адміністративних судів і спрямована на якісне підвищення ефективності, прозорості та контролю за їх діяльністю.

5. Визначено, що інформаційно-правові відносини у сфері інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні – це об'єктивно існуючі інформаційно-правові зв'язки, врегульовані нормами інформаційного права, які виникають в процесі взаємодії суб'єктів інформаційно-правових відносин щодо інформатизації та забезпечення ефективного, прозорого та справедливого правосуддя в системі адміністративних судів України.

6. Зроблено висновок, що єдина інформаційна технічна система (ЄІТС) є ключовим інструментом інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів у діяльності спеціальної публічної адміністрації і суддів адміністративних судів. Її юридична природа полягає в тому, що це технічна система, використання якої не призводить безпосередньо до настання юридичних фактів – прийняття рішення суддями чи апаратом адміністративних судів, вона в разі підвищує ефективність їх діяльності.

7. Виявлено і узагальнено компаративістичні положення щодо зарубіжного досвіду інформаційно-правового забезпечення діяльності судової влади в результаті чого доведено, що тільки рішучі і послідовні дії законодавця, підтвержені волею судової-публічної адміністрації можуть привести до запровадження «ідеальної» системи електронного суду без паперових носіїв (на прикладі Сінгапуру). Зроблено висновок, що в умовах демократії можна досягнути ефективності інформаційно-правового забезпечення діяльності судової влади шляхом послідовного впровадження електронного суду щодо подачі документів і доказів в електронній формі, діджиталізації судового процесу та віддаленого засідання суду в режимі телеконференції, впровадження електронної медіації (досвід Великобританії). Розкрито вдалий досвід Норвегії, в якій діє електронний портал як закрита система, що дозволяє суддям та іншим посадовим особам не використовувати електронно-цифровий підпис. Виявлено, що до лідерів у використанні технологій безпаперового документообігу в судочинстві слід віднести Фінляндію, в якій запроваджено повністю електронний документообіг. Критично проаналізовано досвід: Федеративної Республіки Німеччина, де через неконструктивну позицію асоціації адвокатів паралельно діють дві системи програмного забезпечення судової влади EGVP, що використовується судами і органами прокуратури та електронної скриньки асоціації адвокатів (beA), а також досвід Литви, в якій, незважаючи на позитивні заходи адміністративно-правового впливу, електронною формою судочинства користується менше 1% загальної кількості учасників судового процесу.

8. Запропоновано конкретні зміни і доповнення до діючого законодавства щодо удосконалення інформаційно-правового забезпечення адміністративних судів, зокрема шляхом доповнення Закону України «Про Вищу раду правосуддя»,

статтею 34¹ «Нормативні акти Вищої ради правосуддя», в якій запропоновано надати компетенцію Вищій раді правосуддя приймати нормативно-правові акти з питань забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи та інших нагальних питань віднесених до її функцій. Розроблено пропозиції щодо змін і доповнень до статей Кодексу адміністративного судочинства України, які забезпечують інформатизацію адміністративних судів, втілення у законотворчість авторської концепції відкритості інформації щодо адміністративних справ та фіксування судового засідання технічними засобами.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Арсірій Р.О. Перспективи впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в судах. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 479–484.
2. Арсірій Р.О. Інформаційно-правові норми у сфері забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1. Т. 2. С. 123–127
3. Арсирий Р.А. Информационно-правовые отношения в сфере деятельности административных судов в Украине. *Право и политика*. 2018. № 1. С. 123–127. (Киргизька Республіка)
4. Арсирий Р.А. По вопросам внедрения новых информационных технологий в административном судопроизводстве Украины. *Право и закон*. 2018. № 4. С. 110–114. (Киргизька Республіка)
5. Арсірій Р.О. Зміст інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. 50. Т. 3. С. 184–189.
6. Арсірій Р.О. Принципи інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. С. 135–140.
7. Арсірій Р.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин, які приймають участь в інформатизації судової влади України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 5. С. 150–156.
які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:
8. Арсірій Р.О. Деякі аспекти змісту інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. *Актуальні питання взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів публічного адміністрування у напрямку розвитку правової системи України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7–8 верес. 2018 р.)*. К.: Центр правових наукових досліджень, 2018. С. 47–49.
9. Арсірій Р.О. Деякі особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів інформаційно-правових відносин, які приймають участь в інформатизації судової влади України. *Пріоритети розвитку юридичних наук у*

XXI столітті: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 12–13 квіт. 2019 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 90–91.

10. Арсірій Р.О. Правові аспекти інструментарію публічного адміністрування забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. *Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 23–24 серп. 2019 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2019. С. 60–63.

11. Арсірій Р.О. Питання упровадження нових технологій в адміністративне судочинство України. *Адміністративно-правові науки: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 28 жовт. 2019 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2019. С. 50–52.

які додатково відображають результати дослідження

12. Арсірій Р.О. Електронний документ без цифрового підпису не може бути доказом у справі. *Закон і Бізнес*. 2015. № 40. IPL: <http://oask.gov.ua/node/1319>

13. Арсірій Р.О. Якщо орієнтуватимуся на думку певної групи, то загублю власну позицію та не буду справжнім суддею. 2017. № 5. IPL: zib.com.ua/ua/127425-suddya_oask_ruslan_arsiriy_yakscho_orientuvatimusya_na_dumku.html

14. Арсірій Р.О. Суддівська більшість у ВРП призведе до того, що нею не прийматимуться «доцільні рішення». *Закон і Бізнес*. 2017. № 10. zib.com.ua/ua/127923-suddya_oask_ruslan_arsiriy_suddivska_bilshist_u_vrp_prizvede.html

15. Арсірій Р.О. Електронний суд: рівняннями з багатьма невідомими. *Судово-юридична газета*. 2019. IPL: <https://sud.ua/ru/news/blog/154125-elektronniy-sud-rivnyannya-z-bagatma-nevidomimi>

АНОТАЦІЯ

Арсірій Р. О. Інформаційно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2019.

У дисертації наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні.

Доведено, що складовими змісту інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні є: інформаційно-правові норми, які врегульовують найбільш важливі суспільні відносини у сфері забезпечення інформатизації адміністративних судів в Україні; інформаційно-правові відносини, які забезпечують діяльність адміністративних судів в Україні; адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин; принципи діяльності суб'єктів інформаційно-правових відносин; публічне адміністрування яке здійснюється публічною адміністрацією у сфері забезпечення інформаційно-правових відносин; інструментарій публічного адміністрування

публічної адміністрації у сфері забезпечення інформаційно-правових відносин щодо отримання, зберігання, обробки, аналізу інформації і прийняття рішень інформаційно-правового та організаційного характеру в системі адміністративних судів; питання впровадження нових інформаційних технологій в адміністративне судочинство України є основним допоміжним чинником у її ефективному функціонуванні.

Зроблено висновок, що єдина інформаційна технічна система (ЄІТС) є ключовим інструментом інформаційно-правового забезпечення діяльності адміністративних судів у діяльності спеціальної публічної адміністрації і суддів адміністративних судів. Її юридична природа полягає в тому, що це технічна система, використання якої не призводить безпосередньо до настання юридичних фактів – прийняття рішення суддями чи апаратом адміністративних судів, вона в разі підвищує ефективність їх діяльності.

Зазначено, що впровадження нових інформаційних технологій в адміністративне судочинство України – це безперервний процес інформатизації та технологізації адміністративних судів в Україні, пов'язаний із всесвітнім інтенсивним розвитком суспільства та застосуванням усіх сучасних цифрових технологій для справедливого, прискореного здійснення судочинства та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян нашої держави.

Запропоновані конкретні зміни і доповнення до Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та Кодексу адміністративного судочинства в аналізованій сфері.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, адміністративний суд, адміністрування, інформатизація, інформаційно-правове забезпечення, принципи, публічна адміністрація, технології, суд, суддя, судова влада.

АННОТАЦІЯ

Арсирій Р. А. Информационно-правовое обеспечение деятельности административных судов в Украине. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2019.

В диссертации приведено новое решение научной задачи по информационно-правового обеспечения деятельности административных судов в Украине.

Доказано, что составляющими содержания информационно-правового обеспечения деятельности административных судов в Украине: информационно-правовые нормы, которые регулируют наиболее важные общественные отношения в сфере обеспечения деятельности административных судов в Украине; информационно-правовые отношения, которые обеспечивают деятельность административных судов в Украине; административно-правовой статус субъектов информационно-правовых отношений; принципы деятельности субъектов информационно-правовых отношений; публичное администрирование

которое осуществляется публичной администрацией в сфере обеспечения информационно-правовых отношений; инструментарий публичного администрирования публичной администрации в сфере обеспечения информационно-правовых отношений по получению, хранению, обработке, анализа информации и принятия решений информационно-правового и организационного характера в системе административных судов; вопросы внедрения новых информационных технологий в административном судопроизводстве Украины является основным вспомогательным фактором в ее эффективном функционировании.

Сделан вывод, что единая информационная техническая система (ЕИТС) является ключевым инструментом информационно-правового обеспечения деятельности административных судов в деятельности специальной публичной администрации и судей административных судов. Ее юридическая природа заключается в том, что это техническая система, использование которой не приводит непосредственно до наступления юридических фактов – принятие решения судьями или аппаратом административных судов, она в разы повышает эффективность их деятельности.

Отмечено, что внедрение новых информационных технологий в административном судопроизводстве Украины – это непрерывный процесс информатизации и технологизации административных судов в Украине, связанный с всемирным интенсивным развитием общества и применением всех современных цифровых технологий для справедливого, ускоренного осуществления судопроизводства и защиты прав, свобод и законных интересов граждан нашего государства.

Предложены конкретные изменения и дополнения в действующее законодательство по совершенствованию информационно-правового обеспечения административных судов, в частности путем дополнения Закона Украины «О Высшем совете правосудия», статье 341 «Нормативные акты Высшего совета правосудия», в которой предложено возможность в компетенции Высшего совета правосудия принимать нормативно-правовые акты по вопросам обеспечения функционирования Единой судебной информационной (автоматизированной) системы и других неотложных вопросах отнесенных к ее функциям. Разработаны предложения по изменениям и дополнениям к статьям КАСУ, которые обеспечивают информатизацию административных судов.

Ключевые слова: административно-правовой статус, административный суд, администрирование, информатизация, информационно-правовое обеспечение, принципы, публичная администрация, технологии, суд, судья, судебная власть.

SUMMARY

Arsiriy R. A. Information and Legal Support of Administrative Courts in Ukraine. – *Qualifying scientific work on the rights of the script.*

Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Law, specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process; Financial Law; Information Law». – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2019.

The dissertation presents a new solution of the scientific task concerning the information and legal support of the activity of administrative courts in Ukraine.

It is proved that the components of the content of information and legal support of the activity of administrative courts in Ukraine are: information and legal norms that regulate the most important public relations in the sphere of providing information for administrative courts in Ukraine; information and legal relations that support the activity of administrative courts in Ukraine; administrative and legal status of subjects of information and legal relations; principles of activity of subjects of information and legal relations; public administration carried out by the public administration in the field of information and legal relations; tools of public administration of public administration in the sphere of providing information and legal relations regarding obtaining, storing, processing, analysing information and making decisions of information legal and organizational character in the system of administrative courts; the issue of introduction of new information technologies into the administrative judiciary of Ukraine is a major supporting factor in its effective functioning.

It is concluded that the Unified Information Technical System (EITS) is a key instrument of information and legal support of the activity of administrative courts in the activities of special public administration and judges of administrative courts. Its legal nature is that it is a technical system, which usage does not directly lead to the emergence of legal facts - the decision of judges or administrative courts, it increases the efficiency of their activities.

It is stated that the introduction of new information technologies into the administrative judiciary of Ukraine is a continuous process of informatization, and technologizing of the administrative courts in Ukraine, connected with the worldwide intensive development of society and the application of all modern digital technologies for the fair, expedited fulfilling of justice and the protection of rights and freedoms interests of the citizens of our country.

Specific amendments to the Law of Ukraine «On the High Council of Justice» and the Code of Administrative Judiciary in the analysed area have been proposed.

Keywords: administrative and legal status, administrative court, administration, informatization, information and legal support, principles, public administration, technology, court, judge, judicial authority.